

Investigating the Effective Factors on Improving the Performance of the Police Force in Controlling Violence and Maintaining the Security of Spectators in Iranian Premier Football League Competitions¹

Tayyebeh Yanpi², Morteza Doosti³, Mohammad Zare Abandansari⁴, Abolfazl Darvishi⁵

Received: 2020/09/24 Accepted: 2021/01/07

Abstract

Background and objectives: Spectator behavior management has been one of the criteria for evaluating the performance of police in ensuring the security of sports competitions. Therefore, according to the subject of this research, the performance of the police force and the control of spectator violence in the Premier Football League competitions have been studied.

Methodology: In terms of its objectives the present study is of an applied research type and descriptive-analytic. The research method is mixed (qualitative-quantitative). The first phase (qualitative) was conducted using interview tools with 32 individuals from club officials, players, fans, deans and law enforcement personnel. The sampling was done using available and purposeful method at this stage and 41 factors were identified through qualitative analysis. In the quantitative phase, using the factors identified in the qualitative phase, a questionnaire was developed and through a modified classic Delphi this questionnaire was provided for the interviewees, which was conducted in two stages. Analysis of items that had at least 60% positive response remained in the next step. At this stage, 5 dimensions and 32 items were identified. At the third stage, through a Delphi questionnaire and a quantitative interview, 180 individuals were provided with a researcher-made questionnaire. To determine the face and content validity, it was sent to 5 professors of sports management and its reliability was obtained through Cronbach's alpha as 86%.

Findings: The findings showed that the cultural and social dimension with a factor load of 0.75, management dimension with a factor load of 0.64, control and monitoring dimension with a factor load of 0.43, recognition of violence and abnormal behaviors with a factor load of 0.27 and the educational dimension with a factor load of 0.13 were the most important.

Results: It is important for police force to be vigilant with strategic plans against events that may occur during sports competitions and to prevent the recurrence of problems.

Keywords: Police performance, Spectator security, Violence control, Iranian Football Premier League.

---

1 This article is adapted from a research project.

2 MA in Sport Management, University of Mazanadaran, Babolsar, Iran.

3 Morteza Dousti Scientific Position: Associate Professor of Sport Management Address: University of Mazandaran, Babolsar, Mazandaran, Iran (Corresponding Author). Email: Dosti@umz.ac.ir

4 MA in Sport Management, University of Mazanadaran, Babolsar, Iran

5 PhD in Sport Management, University of Mazanadaran, Babolsar, Iran

Copyright © 2020 Journal of Research Police Science. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-noncommercial 4.0 International License which permits copy and redistribute the material just in noncommercial usages provided the original work is properly cited.

فصلنامه پژوهش‌های دانش انتظامی، سال بیست و دوم، شماره ۴، زمستان ۱۳۹۹

صص ۱۷۳-۲۰۰

بررسی عوامل مؤثر بر بهبود عملکرد نیروی انتظامی در کنترل خشونت و حفظ امنیت تماشاگران رقابت‌های لیگ برتر فوتبال ایران

طیبه یانپی^۱، مرتضی دوستی^۲، محمد زارع آبندانسری^۳، ابوالفضل درویشی^۴

تاریخ دریافت: ۹۹/۰۷/۰۳ تاریخ پذیرش: ۹۹/۱۰/۱۸

چکیده

زمینه و هدف: مدیریت رفتار تماشاگران یکی از معیارهای ارزیابی عملکرد نیروی انتظامی در برقراری امنیت رقابت‌های ورزشی بوده است. لذا با توجه به موضوع در این پژوهش به بررسی عملکرد نیروی انتظامی و کنترل خشونت تماشاگران در رقابت‌های لیگ برتر فوتبال پرداخته شده است.

روش پژوهش: پژوهش حاضر؛ از نظر هدف کاربردی و به روش، توصیفی و تحلیلی بوده است. روش پژوهش آمیخته (کیفی - کمی) می‌باشد. بخش اول کیفی با استفاده از ابزار مصاحبه با تعداد ۳۲ نفر از؛ مسئولین باشگاه، بازیکنان، هواداران، پیشکسوت‌ها و کارکنان نیروی انتظامی مصاحبه انجام گرفت؛ روش نمونه‌گیری در این مرحله در دسترس و هدفمند بود و از طریق تحلیل کیفی ۴۱ عامل شناسایی گردید. در مرحله کمی با استفاده از عوامل شناسایی شده در مرحله کیفی پرسشنامه تهیه و از طریق دلفی کلاسیک تعدیل شده این پرسشنامه در اختیار مصاحبه‌شوندگان قرار گرفت که در دو مرحله نظرخواهی انجام شد و تجزیه و تحلیل گویه‌هایی که حداقل ۶۰ درصد پاسخ مثبت داشتند در مرحله بعد باقی ماندند؛ در این مرحله ۵ بعد و ۳۲ گویه شناسایی گردید. مرحله سوم از طریق پرسشنامه حاصل از دلفی و مصاحبه مرحله کمی از طریق پرسشنامه محقق ساخته در اختیار ۱۸۰ نفر قرار گرفت. برای تعیین روایی صوری و محتوایی به ۵ نفر از اساتید مدیریت ورزشی ارسال و پایایی آن از طریق آلفای کرونباخ ۰/۸۶ به دست آمد.

یافته‌ها: نشان داد به ترتیب بعد فرهنگی و اجتماعی با بار عاملی ۰/۷۵، بعد مدیریت با بار عاملی ۰/۶۴، بعد کنترل و نظارت با بار عاملی ۰/۴۳، بعد شناخت خشونت و رفتارهای نابهنجار با بار عاملی ۰/۲۷ و بعد آموزشی با بار عاملی ۰/۱۳، دارای بیشترین اهمیت بودند.

نتیجه‌گیری: ضروری است نیروی انتظامی با برنامه‌های راهبردی در مقابل وقایعی که ممکن است در حین رقابت‌های ورزشی به وجود آید هوشیاری لازم را داشته و از تکرار مشکلات جلوگیری کند.

واژگان کلیدی: عملکرد نیروی انتظامی، امنیت تماشاگر، کنترل خشونت، لیگ برتر فوتبال ایران

این مقاله برگرفته از کار پژوهشی است.

۱- کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی، دانشگاه مازندران، ایران، بابلسر.

۲- دانشیار مدیریت ورزشی، دانشگاه مازندران، ایران، بابلسر. (نویسنده مسئول) Dosti@umz.ac.ir

۳- کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی، دانشگاه مازندران، ایران، بابلسر.

۴- دکترای مدیریت ورزشی، دانشگاه مازندران، ایران، بابلسر.

مقدمه

امنیت یکی از شرایط بنیادی برای ادامه روال زندگی و امور روزمره افراد و به نوعی پیشگیری از بروز آسیب‌های احتمالی و غیر احتمالی می‌باشد که باید هر چه بیشتر در زندگی روزمره و امور کاری خود به آن توجه کرد (هال^۱، ۲۰۰۸: ۴۴).

امنیت را می‌توان یک تولید اجتماعی در نظر گرفت بدین صورت که تمام سازمان‌های اجتماعی در کل گیری و معنادار شدن آن تأثیر دارند. با چنین طرز فکری همه رکن‌های جامعه اعم از پلیس - حاکمیت و مردم در پدید آوردن و ترقی سطح آن در ایجاد بازخورد مثبت و شکل‌گیری امنیت اجتماعی نقش مهمی دارند (هزارجریبی، ۱۳۹۰: ۱۲۴).

امروزه نیروی انتظامی در تمامی کشورهای دنیا نقش مهمی در فرایند تأمین امنیت و کنترل خشونت ایفا می‌کند. این سازمان با ایجاد امنیت؛ امکان ادامه حیات مادی، معنوی و هرگونه توسعه ملی را فراهم می‌سازد. اولین برخورد قانونی با کسانی که به روش‌های مختلفی در صدد برهم زدن نظم و امنیت در جامعه هستند توسط نیروی انتظامی صورت می‌گیرد. از سوی دیگر حضور فیزیکی مأمورین امنیتی در مکان‌های مختلف باعث پیشگیری از وقوع جرم می‌شود (دوستدار، ۱۳۹۱: ۹۷).

بر اساس ماده‌ی ۳ قانون نیروی انتظامی، هدف از ایجاد و تشکیل نیروی انتظامی؛ امنیت، آرامش، تأمین آسایش عمومی و نگرهبانی از دستاوردهای انقلاب اسلامی می‌باشد. همچنین بر اساس ماده ۴ در این قانون، وظایف نیروی انتظامی؛ استقرار نظم، امنیت، مقابله با هر نوع خرابکاری، شورش، حرکات مخل امنیت کشور، مقابله با اغتشاش، فعالیت‌های غیرمجاز و پیشگیری از وقوع جرم می‌باشد و با بیان این قانون نیروی انتظامی مسئولیت امنیت داخلی در کشور را به عهده دارد (کلالی، ۱۳۹۷: ۱۱۷). با توجه به توصیه‌های مقام معظم رهبری به نیروی انتظامی در تأمین امنیت؛ توجه به تأمین امنیت شهروندی، خدمت‌گزارى صادقانه، جلب رضایت جامعه با ارائه خدمات مطلوب، پیشگیری از وقوع جرم، دفاع از امنیت فرهنگی، اعتماد و مشارکت در بین مردم، حفظ ابرو و حیثیت مردم در انجام مأموریت‌ها و سالم‌سازی محیط اجتماعی جامعه از وظایف و اهداف نیروی انتظامی می‌باشد (اعظم کریمایی، مرادیان و عباسی، ۱۳۸۹: ۱۸).

این نیرو از یک سو نیاز و تکیه بر آمریت در برقراری امنیت دارد و از سوی دیگر بر مشارکت جامعه برای تقویت امنیت نیاز دارد. جامعه زمانی با نیروی انتظامی همکاری‌های لازم را انجام می‌دهند که احساس کنند از تمام حقوق آن‌ها دفاع شده و از شخصیت، آزادی، جان و استقلال آن‌ها حمایت شود (شایگان و حسینی، ۱۳۹۲: ۷). حضور نیروی انتظامی در صحنه‌های جرم این تصور را در بین افراد ایجاد می‌کند که یک منبع قوی امنیت در کنار جامعه قرار دارد. در رقابت‌های ورزشی حضور پررنگ نیروی انتظامی این اطمینان را فراهم می‌سازد که تماشاگران و افراد در حال رقابت با اطمینان و اعتماد از امنیت آن‌ها به تماشا و رقابت سالم بپردازند (مرادی و همکاران، ۱۳۹۴: ۱۳۷).

نیروی انتظامی در هنگام وقوع رفتارهای متناقض رسمی و غیررسمی اقداماتی را بر اساس انتظارات جامعه انجام می‌دهد؛ هرکدام از این اقدامات در زمینه پیشگیری از وقوع جرم شامل آینده‌سازی مبتنی بر پیش‌بینی، جلوگیری از وقوع و تکرار جرم نیازمند دانشی است که این نیرو بتواند رفتارهای متناسب از خود بروز دهد (محمدی مقدم، ذوالفقاری، بارانی و درویشی، ۱۳۹۵: ۱۶). ویژگی‌های نیروی انتظامی در مقابله با حوادث؛ انعطاف‌پذیری، خلاقیت، هوش، ابتکار عمل، ارتباط مؤثر، توانایی حل مسئله در کمترین برهه زمانی، خودآگاهی، مدیریت تعارض، تحمل استرس، خوش‌خلقی، ادب و خودکنترلی می‌باشد (سوری، مجیدی و خرازانی، ۱۳۹۲: ۶۴).

گسترش روزافزون ورزش و برگزاری رویدادها به صورت لیگ‌های حرفه‌ای و محلی رشته‌های ورزشی سبب انگیزه و استقبال تماشاگران شده است (پردادیس‌تاپورن، کاویا و یوپاپین^۲، ۲۰۱۰: ۶۴). با توجه به ارزش اهمیت امنیت رقابت‌های ورزشی در نظر گرفتن زیرساخت‌های لازم بر امنیت همچون شیوه‌های مدرن امنیتی در رقابت‌ها، استفاده از دوربین‌های پیشرفته و بسترسازی فرهنگی می‌تواند بر امنیت و کنترل خشونت کمک کند (همتی نژاد، تیلور، قلی‌زاده، فرجی، ۱۳۹۵: ۲۲)؛ بنابراین نظم و امنیت رقابت‌های ورزشی در قبال همکاری نیروی انتظامی است و از اختلالاتی که ممکن است در رقابت‌های ورزشی بروز کند جلوگیری می‌کند (آقایی و ملانوروزی، ۱۳۹۷: ۵۳)؛ و نیروهای انتظامی در تمام رقابت‌های ورزشی برای ایجاد امنیت پای کار می‌آیند؛ بنابراین حضور و نیاز به نیروی امنیتی ماهر و آموزش این افراد باعث عملکرد بهتر آن‌ها می‌شود

1 Hall

2 Praditsathaporn, Kaviya, Yupapin

(سونسون^۱، ۲۰۱۲: ۱۴۲). یکی از وظایف بخش مدیریت شناسایی علل و عوامل خشونت تماشاگران می‌باشد (آقایی و صفاری، ۱۳۹۷: ۳۹).

اغلب پژوهش‌هایی که در مورد امنیت اماکن مختلف ورزشی و کنترل تندخویی به منظور نظارت دقیق‌تر در زمان رقابت‌های ورزشی انجام گرفته به کاربرد دوربین‌های مداربسته و سیستم‌های کامپیوتری اصرار ورزیده‌اند (کیساک^۲، ۲۰۰۹، ۴۶). رقابت‌های لیگ برتر فوتبال ایران با توجه به پراکندگی استانی تیم‌های حاضر در آن مورد استقبال تماشاگران زیادی قرار می‌گیرد که حفظ امنیت تماشاگران باشگاه‌هایی که برای تشویق تیم خود به ورزشگاه می‌آیند بر عهده نیروی انتظامی است. با توجه به برگزاری رویدادهای لیگ برتر فوتبال و حضور گسترده تماشاگران برای تماشای این رویدادها نیاز به تمرکز بیشتر برای حفظ نظم و امنیت به وفور نمایان است و نیاز است برای کنترل خشونت تماشاگران تدابیری اندیشیده شود در این میان جایگاه نیروی انتظامی به‌طور عینی و اجرایی در این امر یاری می‌کند و با تدابیر امنیتی بر رقابت‌های لیگ برتر اثر گذار است؛ بنابراین با توجه به ضرورت و اهمیت جایگاه نیروی انتظامی در رقابت‌های ورزشی و حفظ امنیت محقق قصد بررسی عوامل مؤثر بر بهبود عملکرد نیروی انتظامی در کنترل خشونت و حفظ امنیت تماشاگران رقابت‌های لیگ برتر فوتبال ایران را مورد بررسی قرار دهد.

مبانی نظری

امروزه ورزش یک پدیده اجتماعی می‌باشد که میلیون‌ها نفر را در دنیا از مردم عادی، ورزشکاران، خبرنگاران، رسانه، مدیران و تمامی افرادی که به نوعی در ورزش درگیر هستند را دخیل کرده است (کارگر، غفوری، محمدی مقدم و مرادی سیاسر، ۱۳۹۵: ۱۵۹). در طول سال رقابت‌های ورزشی زیادی در رشته‌های مختلف ورزشی انجام می‌شود که رشته‌ی فوتبال به دلیل نامشخص بودن نتیجه بازی تا آخرین لحظه دارای هیجان بسیاری است و مورد توجه بینندگان و تماشاگران قرار می‌گیرد (کلوس و کلمنتس^۳، ۲۰۰۳، ۱۰۹). در کنار حرفه‌ای شدن ورزش، مشکلاتی از قبیل پرخاشگری، خشونت و رفتارهای نامناسب در میان تماشاگران به میزان کم‌وبیش در رویدادها دیده می‌شود. از جمله دغدغه‌های نیروی انتظامی؛ پیش‌بینی و پیشگیری از وقوع آشوب و بی‌نظمی و لزوم آمادگی این نیرو به منظور برخورد با این گونه رفتارها می‌باشد (نادرپور، مرادی و طاهری، ۱۳۹۴: ۱۶۳). یکی از معضلات رو به رشد در رقابت‌های ورزش خشونت تماشاگران در محیط‌های ورزشی همچون ورزشگاه‌ها می‌باشد. بررسی حوادثی که در چند سال اخیر در ورزشگاه‌ها رخ داده نشان می‌دهد که نقش نیروی انتظامی در مدیریت رفتار تماشاگران در ورزشگاه پررنگ است (کبیری، رحمتی و رضایی زاده، ۱۳۹۳: ۳۹۵). در سال‌های اخیر نیروی انتظامی به نوعی توانسته با تکیه بر رویکرد جدید جامعه‌محوری به کاهش جرائم و رفتارهای خشونت‌آمیز در رویدادهای ورزشی بپردازد و این سازمان تلاش می‌کند تا از بروز این نوع پدیده‌ها در محیط‌های ورزشی جلوگیری کند (مرادی، سوری، سالار و نیازی، ۱۳۹۴: ۱۳۴).

نیروی انتظامی تلاش می‌کند با سرمایه‌گذاری اجتماعی و کوشش نظام‌مند ظرفیت روی آوری مردم را در جهت همکاری متقابل با نیروی‌های امنیتی فراهم سازد (میرسندسی، ۱۳۹۵: ۵۸-۵۷)؛ و در راستای برقراری امنیت و یکپارچگی رویدادهای مختلف ورزشی اهتمام می‌ورزد. نیروهای امنیتی بایستی از تحرکات دوسویه اطلاعات کافی داشته و از تسلط لازم برای آگاهی از ضعف امنیتی برخوردار باشند (هال^۴، ۲۰۱۰: ۳). نقش‌هایی که نیروی انتظامی در هنگام برگزاری رقابت‌های ورزشی دارد شامل ارائه آموزش همگانی به تماشاگران، حضور فیزیکی، فعالیت‌های گشت زنی محسوس و نامحسوس در ورزشگاه، به موقع مأمورین می‌باشد (کلاکی، ۱۳۹۷: ۱۲۷). همچنین نیروی انتظامی می‌تواند با همکاری کانون‌های فرهنگی و با ایجاد برنامه‌های آموزشی، سرودهای مناسب و موسیقی حماسی، پخش بروشورهای آموزشی، نصب دوربین‌های مداربسته در نقاط مختلف ورزشگاه می‌تواند رفتار تماشاگران را کنترل کند (مرادی و همکاران، ۱۳۹۴: ۱۵۰).

بنابراین امنیت مهم‌ترین جنبه برنامه‌ریزی، طراحی، اجرا و مدیریت هر ورزشگاهی است (یوسف، آکینوسا و موراکینو^۵، ۲۰۲۰: ۲۷). نیروی انتظامی با تدوین قوانین و مقررات برای تماشاگرانی که در نظم رقابت‌های ورزشی اختلال ایجاد می‌کنند

1 Swenson

2 Cieslak

3 Cloews, Clements

4 Hall

5 Yusef, Akinwusi, Morakinyo

باعث پیشگیری از آشوب در رقابت‌های ورزشی می‌شود. در نظر گرفتن قوانینی همچون؛ جریمه نقدی، اخراج از باشگاه، زندان و محرومیت از خدمات اجتماعی باعث شده افراد کمتر دست به خشونت بزنند و با نیروهای امنیتی و قضایی همکاری‌های لازم را انجام دهند (جلینا و تاسیک^۱، ۲۰۱۸: ۲۲۹). یکی از عوامل مدیریتی نیروی انتظامی در رویارویی با رفتارهای نامناسب در ورزش فوتبال؛ امکانات فیزیکی محل برگزاری رقابت‌های ورزشی، رفتار مسئولین برگزارکننده مسابقه (حراست و ناجا، کانون هواداران) و شرایط برگزاری مسابقه می‌باشد (شهابی، ملکی، ذکایی و آخوندی، ۱۳۹۵: ۸۹)؛ و از مواردی که می‌تواند به امنیت بیشتر رقابت‌های ورزشی کمک کند نحوه برخورد کارکنان و نیروهای امنیتی با تماشاگران است. رفتار دوستانه نیروی انتظامی با هواداران تأثیرات مثبتی بر آن‌ها گذاشته تأثیرات مثبتی در بین تماشاگران گذاشته و از ایجاد تنش جلوگیری می‌شود (فلیتگری، ایسون، واترسون و هاسلام^۲، ۲۰۱۷: ۴۳۳).

نیروی انتظامی در سه مرحله بر نظم و امنیت رقابت‌های ورزشی کمک می‌کند. در مرحله اول بر اساس قوانین فیفا؛ قبل از شروع مسابقه نیاز است ۲۴ ساعت قبل از برگزاری رقابت‌های ورزشی جلسه‌ای با مسئولین برگزارکننده و نیروی انتظامی در خصوص امنیت هر چه بیشتر مسابقه برگزار شود و کارشناس امنیتی از ورزشگاه بازدید کند. در مرحله دوم که در حین برگزاری رقابت‌های ورزشی رخ می‌دهد نیروی انتظامی با تعیین مسیر مشخص برای ورود تیم‌ها، رسانه‌ها و مسئولین برگزاری رقابت‌های ورزشی بر کاهش ناامنی کمک می‌کند و حضور فرمانده نیروی انتظامی در کنار نماینده هیئت ورزشی جهت اخذ تصمیم در موارد غیرقابل پیش‌بینی لازم است. در مرحله سوم که اقدامات پس از انجام رقابت‌های ورزشی می‌باشد نیروی انتظامی با کنترل و نظارت بر تخلیه جمعیت، همراهی تیم‌ها تا خروجی ورزشگاه، نگه‌داشتن تعدادی از نیروهای پلیس تا زمان تخلیه کامل باعث حفظ امنیت مسابقه می‌شود (مرادی سیاسر، عبدالرحمانی، پرویزی و محمودی، ۱۳۹۷: ۲۲۷).

پیشینه پژوهش

رضایی، سجادی، آهی و جلالی فراهانی (۱۳۹۸) پژوهشی با عنوان «طراحی مدل تأمین امنیت مسابقات لیگ برتر فوتبال ایران» انجام داده است که نتایج پژوهش نشان داده است که عوامل مهم در تأمین امنیت رقابت‌های ورزشی لیگ برتر فوتبال را شامل عملکرد داوری، بازدید بدنی، ایمنی، نظارت، برنامه‌ریزی، ابزارهای نوین نظارتی، حفاظت از مواد خطرناک، مدیریت بحران، آموزش، فرهنگ‌سازی، شناخت پیچیدگی مسائل امنیتی و وضع قوانین و مقررات دانستند. فرجی، همتی نژاد و شبانی (۱۳۹۸) پژوهشی با عنوان «نقش و اهمیت منابع انسانی در تأمین امنیت استادیوم‌های فوتبال» انجام داده است که نتایج پژوهش نشان داده است که عوامل مؤثر بر امنیت استادیوم‌ها منابع انسانی و آموزش کارکنان می‌باشد. همچنین توجه به منابع انسانی مشارکت‌کننده در طول عملیات مسابقه؛ نقش و مسئولیت آن‌ها در تأمین امنیت ورزشگاه در تأمین محیطی امن برای ورزشکاران، تماشاگران و مسئولین را تضمین می‌کند. مرادی، سوری، سالار و نیازی (۱۳۹۴) پژوهشی با عنوان «راهکارهای پیشگیری انتظامی از بروز پرخاشگری در مجموعه‌های ورزشی (مورد مطالعه: استادیوم آزادی تهران)» انجام داده است که نتایج پژوهش نشان می‌دهد که عوامل مؤثر بر کاهش پرخاشگری در ورزشگاه شامل؛ نظارت پلیس و بهره‌گیری از تسهیلات، آموزش و کنترل کانون هواداران، برنامه‌های آموزشی در رسانه، توانمندی نیروی انسانی و تجهیزات نیروی انتظامی دانستند.

ریچرتز^۳ (۲۰۲۰) پژوهشی با عنوان «امنیت خودکار در ورزشگاه‌های فوتبال و اطراف ورزشگاه از طریق سیستم‌های دوربین‌دار» را انجام داده‌اند نتایج پژوهش حاکی از آن است که امنیت خودکار در ورزشگاه‌ها را استفاده از دوربین‌های مداربسته در داخل و اطراف ورزشگاه می‌داند. یوسف و همکاران (۲۰۲۰) پژوهشی با عنوان «بررسی سطح امنیت در طول مسابقات لیگ حرفه‌ای فوتبال نیجریه» را انجام داده و نتایج پژوهش نشان داد که پارامترهای امنیت شامل بررسی سیستم ورود و خروج، حفاظت از بازیکنان و میدان بازی، تضمین ایمنی تماشاگران، استفاده از دوربین‌های مداربسته و حضور مؤثر پلیس می‌باشد. هاو^۴ (۲۰۰۸) پژوهشی با عنوان «ارتباطات به عنوان مهم‌ترین استراتژی در فینال جام جهانی فوتبال ۲۰۰۶» انجام داده و نتایج پژوهش نشان داد که ارتباط دو طرفه و دوستانه بین تماشاگران دو تیم، استفاده از نیروهای انتظامی مجرب، برقراری ارتباط دوستانه بین پلیس و هواداران تیم‌ها در امنیت مسابقه و نظم آن تأثیر بسزایی می‌گذارد.

1 Jelena, Tasić

2 Filingeri, Eason, Waterson, Haslam

3 Reichertz

4ua u

روش پژوهش

پژوهش حاضر؛ از نظر هدف کاربردی و از نظر روش، توصیفی و تحلیلی می‌باشد. روش پژوهش به صورت آمیخته (کیفی و کمی) است. جامعه آماری شامل مربیان، اعضای هیئت علمی دانشگاه، بازیکنان، تماشاگران، کارکنان نیروی انتظامی، کارشناسان فوتبال و پیشکسوتان عرصه ورزش می‌باشند. روش نمونه‌گیری هدفمند می‌باشد. در مرحله اول مصاحبه نیمه ساختاریافته با (۴ نفر مربی، ۲ نفر عضو هیئت علمی دانشگاه، ۶ نفر هوادار، ۳ نفر بازیکن، ۱ نفر کارشناس فوتبال، ۳ نفر کارکنان نیروی انتظامی و ۴ نفر پیشکسوت) انجام و پس از اشباع نظری، مصاحبه متوقف شد. پس از تحلیل کیفی مصاحبه‌ها عوامل مؤثر بر بهبود عملکرد نیروی انتظامی در برابر کنترل خشونت تماشاگران شناسایی شد. در مرحله کمی از طریق تکنیک دلفی کلاسیک تعدیل یافته (دو مرحله) به استخراج عوامل و در نهایت تائید آن‌ها پرداخته شد. در مرحله اول و دوم بخش دلفی پرسشنامه برگرفته از شناسایی که شامل ۴۱ گویه بود با پاسخ بلی/خیر در اختیار مصاحبه‌شوندگان قرار گرفت و در انتهای پرسشنامه جدولی طراحی گردید که مواردی نیاز به اضافه یا حذف دارد بیان گردد. در این قسمت مصاحبه‌شوندگان ۳۲ گویه را مورد تائید قرار دادند. در مرحله دوم ۳۲ گویه مورد تائید در قالب پرسشنامه بلی/خیر در اختیار مصاحبه‌شوندگان قرار گرفت و در این مرحله تمام گویه‌ها مورد تائید واقع شد. این گویه‌ها در پنج بعد؛ مدیریت (۹ گویه)، فرهنگی و اجتماعی (۵ گویه)، نظارت و کنترل (۱۱ گویه)، آموزش (۳ گویه) و بعد شناخت خشونت و رفتارهای نابهنجار (۴ گویه) قرار گرفت. با توجه به اینکه هر گویه حداقل ۶۰ درصد را به دست آوردند تمامی گویه‌ها برای مرحله بعد باقی ماند؛ و در انتها پرسشنامه پنج گزینه لیکرت طراحی گردید. جامعه آماری در بخش کمی؛ نمونه‌ها به روش تصادفی ساده انتخاب و شامل ۱۸۰ نفر شامل مربی، مسئولین باشگاه، هواداران، پیشکسوتان و بازیکنان بود که پرسشنامه در اختیار این تعداد قرار گرفت. برای تعیین روایی محتوایی پرسشنامه به ۵ نفر از اساتید مدیریت ورزشی ارسال و مورد تائید قرار گرفت. پایایی پژوهش از طریق آلفای کرونباخ ۰/۸۶ به دست آمد. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش معادلات ساختاری در جهت بررسی مدل پژوهش استفاده شد. برای تحلیل داده‌ها از روش مدل‌یابی معادلات ساختاری به شیوه Amos ۲۳ استفاده است.

یافته‌ها

یافته‌های توصیفی که در جدول (۱) مشاهده می‌شود؛ در قسمت جنسیت مرد با ۱۰۰ درصد، سن بین ۲۰-۲۹ با ۴۱/۱۱ درصد، سمت هوادار با ۵۲/۲۲ درصد بیشترین درصد را به خود اختصاص دادند.

جدول ۱- ویژگی‌های جمعیت شناختی اعضای دلفی

متغیر	شاخص	فراوانی	درصد فراوانی
جنسیت	مرد	۱۸۰	۱۰۰
سن	۲۹-۲۰	۷۴	۴۱/۱۱
	۳۹-۳۰	۴۲	۲۳/۳۳
	۴۹-۴۰	۳۴	۱۸/۸۹
	۵۰-۶۰	۱۸	۱۰
	بالا تر از ۶۰	۱۲	۶/۶۷
سمت	مربی	۲۷	۱۵
	مسئولین باشگاه	۱۰	۵/۶۵
	هوادار	۹۴	۵۲/۲۲
	پیشکسوت	۳۱	۱۷/۲۲
	بازیکن	۱۸	۱۰

یافته‌های استنباطی که در جدول (۲) مشاهده می‌شود گویه‌های؛ حضور کمرنگ پلیس در ورزشگاه، واگذاری بخشی از مسئولیت‌ها به نیروی انتظامی برای امنیت کامل، برخوردهای خشک نیروهای پلیس، ناهماهنگی بین نیروی انتظامی و مسئولین برگزارکننده در زمانی ناآرامی و بروز مشکلات، کمبود امکانات لازم برای مقابله با رفتار خشونت‌آمیز تماشاگران، کمبود کارکنان نیروی انتظامی در ورزشگاه، استفاده از نیروهای جوان و کم تجربه، ناهماهنگی میان مسئولان سازمان لیگ و نیروی انتظامی برای تخمین تعداد تماشاگران و برخورد فیزیکی بین تماشاگران و نیروی انتظامی با کمتر از ۶۰ درصد پاسخ مثبت از بین گویه‌ها حذف گردید.

جدول ۲- دلفی دور اول عوامل به دست آمده

ردیف	ابعاد پژوهش	تعداد پاسخ مثبت	درصد توافق
۱	توجه به زیرساخت‌ها برای عدم مواجهه بازیکنان با تماشاگران به هنگام خروج از ورزشگاه	۱۸	۷۸/۲۶
۲	همکاری فی مابین مدیرعامل ورزشگاه با نیروی انتظامی	۱۹	۸۲/۶۱
۳	حضور کمرنگ پلیس در ورزشگاه	۱۲	۵۲/۱۷
۴	همکاری متقابل مجموعه ورزشگاه با عوامل نیروی انسانی	۱۶	۶۹/۵۶
۵	فرهنگ‌سازی رسانه‌های گروهی برای ایجاد جوی آرام و به دور از حاشیه	۱۷	۷۳/۹۱
۶	واگذاری بخشی از مسئولیت‌ها به نیروی انتظامی برای امنیت کامل	۱۰	۴۳/۴۸
۷	واگذاری مسئولیت امنیتی به نیروی انتظامی به عنوان محور هماهنگ‌کننده سایر بخش‌ها	۱۹	۸۲/۶۱
۸	نقش فدراسیون فوتبال، باشگاه‌ها و تماشاگران در برقراری نظم و انضباط در باشگاه	۱۵	۶۵/۲۲
۹	همکاری باشگاه با همیاران پلیس ورزش و حراست سازمان تربیت‌بدنی	۱۷	۷۳/۹۱
۱۰	ناهماهنگی بین نیروی انتظامی و مسئولین برگزارکننده در زمانی ناآرامی و بروز مشکلات	۱۱	۴۷/۸۳
۱۱	همکاری متقابل فدراسیون فوتبال و سازمان تربیت‌بدنی برای امنیت بیشتر	۱۹	۸۲/۶۱
۱۲	همکاری نیروی انتظامی با رسانه‌ها	۱۸	۷۸/۲۶
۱۳	تعاملات اجتماعی تماشاگران با عوامل برقرارکننده نظم	۱۸	۷۸/۲۶
۱۴	کمبود امکانات لازم برای مقابله با رفتار خشونت‌آمیز تماشاگران	۸	۳۴/۷۸
۱۵	همکاری با کانون هواداران باشگاه‌ها به منظور کنترل رفتار تماشاگران	۱۵	۶۵/۲۲
۱۶	ایجاد ذهنیت مثبت در بین تماشاگران برای حفظ امنیت بیشتر	۱۴	۶۰/۸۷
۱۷	فرهنگ‌سازی مناسب ارتباط بین نیروی انتظامی با تماشاگران	۱۸	۷۸/۲۶
۱۸	برخوردهای خشک نیروهای پلیس	۹	۳۹/۱۳
۱۹	نگرش مثبت افراد و داشتن روحیه پهلوانی و ایثارگری در نیروهای انتظامی	۱۹	۸۲/۶۱
۲۰	استفاده از ابزارهای نوین نظارتی برای کنترل ورود و خروج تماشاگر	۱۹	۸۲/۶۱
۲۱	ایمنی جایگاه تماشاگران و حفظ فاصله با هواداران گروه رقیب	۱۹	۸۲/۶۱
۲۲	کنکاش محیط با استفاده از دوربین‌های مداربسته در اطراف ورزشگاه	۱۷	۷۳/۹۱
۲۳	وضع قوانین و مقررات برای تماشاگران خاطی و اعمال برخورد با آن‌ها	۱۸	۷۸/۲۶
۲۴	کمبود کارکنان نیروی انتظامی در ورزشگاه	۹	۳۹/۱۳
۲۵	شناخت پیچیدگی مسائل امنیتی با استفاده از مانورهای آموزشی پیش از فصل رقابت‌های ورزشی	۱۶	۶۹/۵۶
۲۶	تشکیل گروه امنیت الکترونیک به منظور کنترل آنلاین جریان روی سکوها	۱۷	۷۳/۹۱
۲۷	ناهماهنگی میان مسئولان سازمان لیگ و نیروی انتظامی برای تخمین تعداد تماشاگران	۹	۳۹/۱۳
۲۸	برآورد نیروی کافی و مجهز در روز مسابقه	۱۵	۶۵/۲۲
۲۹	کنترل ترافیک مسیرهای منتهی به استادیوم و جلوگیری از تجمعات	۱۹	۸۲/۶۱
۳۰	مدیریت بحران نیروی انتظامی به هنگام درگیری میان تماشاگران و بازیکنان	۱۸	۷۸/۲۶
۳۱	استفاده از نیروهای جوان و کم‌تجربه	۱۰	۴۳/۴۸
۳۲	توجه به کیفیت خدمات روز مسابقه و عدم تبعیض بین تماشاگران دو گروه به منظور اعتراضات احتمالی	۱۹	۸۲/۶۱
۳۳	اتخاذ تدابیر و راهکارهای پیشگیرانه از مسئله تروریسم	۱۷	۷۳/۹۱
۳۴	آموزش و تمرین نیروهای زبده برای مقابله با خشونت تماشاگران	۱۹	۸۲/۶۱
۳۵	برخورد فیزیکی بین تماشاگران و نیروی انتظامی	۷	۳۰/۴۳
۳۶	تشکیل زیرساخت‌های لازم آموزش مأموران انتظامی ورزشگاه‌ها	۱۸	۷۸/۲۶
۳۷	آموزش نیروهای زبده برای شناسایی خطرات و تهدیدات روز مسابقه	۱۹	۸۲/۶۱
۳۸	خشونت فیزیکی و کلامی طرفداران	۱۸	۷۸/۲۶
۳۹	حمل مواد محترقه و سلاح‌های سرد	۱۷	۷۳/۹۱
۴۰	شناخت رفتارهای نامناسب ورزشکاران	۱۵	۶۵/۲۲
۴۱	شناخت رفتارهای غیراصولی مربیان و کادرفنی تیم‌ها	۱۴	۶۰/۸۷

یافته‌های استنباطی که در جدول (۳) مشاهده می‌شود تمامی گویه‌های باقی مانده با حداقل ۶۰ درصد پاسخ مثبت برای ادامه مرحله بعد در پرسشنامه باقی ماندند.

جدول ۳- دلفی دور دوم درصد عوامل به دست آمده

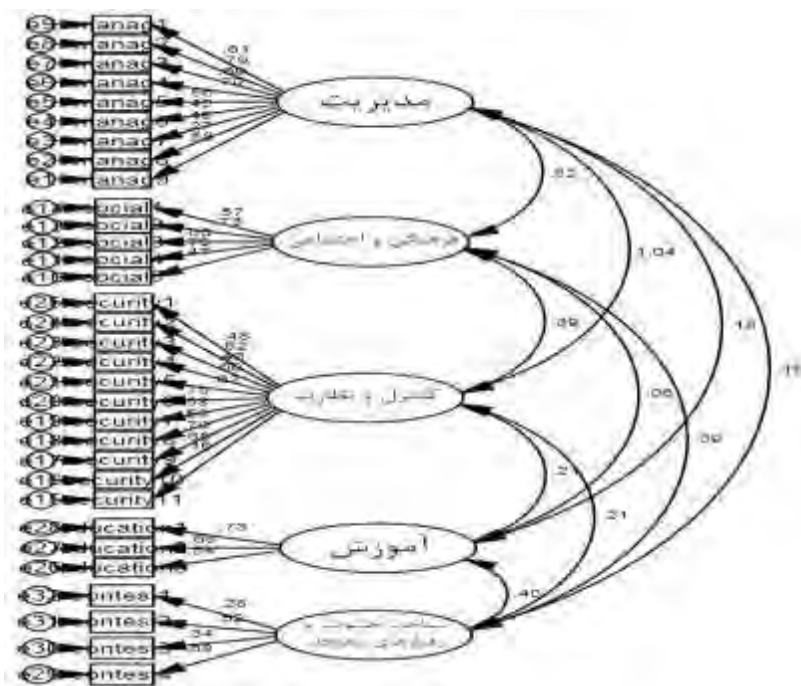
ردیف	ابعاد پژوهش	تعداد پاسخ مثبت	درصد توافق
بعد مدیریتی			
۱	توجه به زیرساخت‌ها برای عدم مواجهه بازیکنان با تماشاگران به هنگام خروج از ورزشگاه	۱۸	۷۸/۲۶
۲	همکاری فی مابین مدیرعامل ورزشگاه با نیروی انتظامی	۱۹	۸۲/۶۱
۳	همکاری متقابل مجموعه ورزشگاه با عوامل نیروی انسانی	۱۶	۶۹/۵۶
۴	فرهنگ‌سازی رسانه‌های گروهی برای ایجاد جوی آرام و به دور از حاشیه	۱۷	۷۳/۹۱
۵	واگذاری مسئولیت امنیتی به نیروی انتظامی به عنوان محور هماهنگ کننده سایر بخش‌ها	۱۹	۸۲/۶۱
۶	نقش فدراسیون فوتبال، باشگاه‌ها و تماشاگران در برقراری نظم و انضباط در باشگاه	۱۵	۶۵/۲۲
۷	همکاری باشگاه با همیاران پلیس ورزش و حراست سازمان تربیت بدنی	۱۷	۷۳/۹۱
۸	همکاری متقابل فدراسیون فوتبال و سازمان تربیت بدنی برای امنیت بیشتر	۱۹	۸۲/۶۱
۹	همکاری نیروی انتظامی با رسانه‌ها	۱۸	۷۸/۲۶
بعد فرهنگی و اجتماعی			
۱	تعاملات اجتماعی تماشاگران با عوامل برقرارکننده نظم	۱۸	۷۸/۲۶
۲	همکاری با کانون هواداران باشگاه‌ها به منظور کنترل رفتار تماشاگران	۱۵	۶۵/۲۲
۳	ایجاد ذهنیت مثبت در بین تماشاگران برای حفظ امنیت بیشتر	۱۴	۶۰/۸۷
۴	فرهنگ‌سازی مناسب ارتباط بین نیروی انتظامی با تماشاگران	۱۸	۷۸/۲۶
۵	نگرش مثبت افراد و داشتن روحیه پهلوانی و ایثارگری در نیروهای انتظامی	۱۹	۸۲/۶۱
بعد کنترل و نظارت			
۱	استفاده از ابزارهای نوین نظارتی برای کنترل ورود و خروج تماشاگر	۱۹	۸۲/۶۱
۲	ایمنی جایگاه تماشاگران و حفظ فاصله با هواداران گروه رقیب	۱۹	۸۲/۶۱
۳	کنکاش محیط با استفاده از دوربین‌های مدار بسته در اطراف ورزشگاه	۱۷	۷۳/۹۱
۴	وضع قوانین و مقررات برای تماشاگران خاطی و اعمال برخورد با آن‌ها	۱۸	۷۸/۲۶
۵	شناخت پیچیدگی مسائل امنیتی با استفاده از مانورهای آموزشی پیش از فصل رقابت‌های ورزشی	۱۶	۶۹/۵۶
۶	تشکیل گروه امنیت الکترونیک به منظور کنترل آنلاین جریان روی سکوها	۱۷	۷۳/۹۱
۷	برآورد نیروی کافی و مجهز در روز مسابقه	۱۵	۶۵/۲۲
۸	کنترل ترافیک مسیرهای منتهی به استادیوم و جلوگیری از تجمعات	۱۹	۸۲/۶۱
۹	مدیریت بحران نیروی انتظامی به هنگام درگیری میان تماشاگران و بازیکنان	۱۸	۷۸/۲۶
۱۰	توجه به کیفیت خدمات روز مسابقه و عدم تبعیض بین تماشاگران دو گروه به منظور اعتراضات احتمالی	۱۹	۸۲/۶۱
۱۱	اتخاذ تدابیر و راهکارهای پیشگیرانه از مسئله تروریسم	۱۷	۷۳/۹۱
بعد آموزش			
۱	آموزش و تمرین نیروهای زبده برای مقابله با خشونت تماشاگران	۱۹	۸۲/۶۱
۲	تشکیل زیرساخت‌های لازم آموزش مأموران انتظامی ورزشگاه‌ها	۱۸	۷۸/۲۶
۳	آموزش نیروهای زبده برای شناسایی خطرات و تهدیدات روز مسابقه	۱۹	۸۲/۶۱
بعد شناخت خشونت و رفتارهای ناهنجار			
۱	خشونت فیزیکی و کلامی طرفداران	۱۸	۷۸/۲۶
۲	حمل مواد محترقه و سلاح‌های سرد	۱۷	۷۳/۹۱
۳	شناخت رفتارهای نامناسب ورزشکاران	۱۵	۶۵/۲۲
۴	شناخت رفتارهای غیراصولی مربیان و کادر فنی تیم‌ها	۱۴	۶۰/۸۷

در این بخش نتایج و مدل تحلیل عاملی مرتبه اول و شاخص‌های برازش این مرحله عوامل مؤثر بر بهبود عملکرد نیروی انتظامی در برقراری امنیت رقابت‌های ورزشی ارائه شده است.

جدول ۴- نتایج تحلیل عاملی سؤالات پرسشنامه

نتیجه	value-T	بار عاملی	ابعاد و گویه‌ها
بعد مدیریتی			
تائید	۶/۰۲۲	۰/۶۰۹	توجه به زیرساخت‌ها برای عدم مواجهه بازیکنان با تماشاگران به هنگام خروج از ورزشگاه
تائید	۷/۰۱۰	۰/۷۸۵	همکاری فی مابین مدیرعامل ورزشگاه با نیروی انتظامی
تائید	۶/۲۷۶	۰/۶۹۱	همکاری متقابل مجموعه ورزشگاه با عوامل نیروی انسانی
تائید	۶/۷۳۵	۰/۶۹۷	فرهنگ‌سازی رسانه‌های گروهی برای ایجاد جوی آرام و به دور از حاشیه
تائید	۶/۹۴۹	۰/۵۵۵	واگذاری مسئولیت امنیتی به نیروی انتظامی به عنوان محور هماهنگ‌کننده سایر بخش‌ها
تائید	۵/۲۶۷	۰/۴۵۳	نقش فدراسیون فوتبال، باشگاه‌ها و تماشاگران در برقراری نظم و انضباط در باشگاه
تائید	۵/۰۹۹	۰/۴۷۹	همکاری باشگاه با همیاران پلیس ورزش و حراست سازمان تربیت‌بدنی
عدم تائید	۳/۴۳۲	۰/۲۷۳	همکاری متقابل فدراسیون فوتبال و سازمان تربیت‌بدنی برای امنیت بیشتر
تائید	۱/۰۰۰	۰/۵۷۶	همکاری نیروی انتظامی با رسانه‌ها
بعد فرهنگی و اجتماعی			
تائید	۵/۱۵۷	۰/۵۶۶	تعاملات اجتماعی تماشاگران با عوامل برقرارکننده نظم
تائید	۵/۵۵۱	۰/۷۲۵	همکاری با کانون هواداران باشگاه‌ها به منظور کنترل رفتار تماشاگران
تائید	۵/۳۱۸	۰/۶۰۳	ایجاد ذهنیت مثبت در بین تماشاگران برای حفظ امنیت بیشتر
تائید	۵/۵۹۱	۰/۷۲۹	فرهنگ‌سازی مناسب ارتباط بین نیروی انتظامی با تماشاگران
تائید	۱/۰۰۰	۰/۴۶۶	نگرش مثبت افراد و داشتن روحیه پهلوانی و ایثارگری در نیروهای انتظامی
بعد کنترل و نظارت			
تائید	۵/۹۴۴	۰/۴۸۴	استفاده از ابزارهای نوین نظارتی برای کنترل ورود و خروج تماشاگر
تائید	۷/۵۵۵	۰/۶۲۱	ایمنی جایگاه تماشاگران و حفظ فاصله با هواداران گروه رقیب
تائید	۵/۴۴۱	۰/۴۳۴	کنکاش محیط با استفاده از دوربین‌های مداربسته در اطراف ورزشگاه
تائید	۷/۴۱۹	۰/۶۰۳	وضع قوانین و مقررات برای تماشاگران خاطی و اعمال برخورد با آن‌ها
تائید	۷/۰۷۴	۰/۶۲۸	شناخت پیچیدگی مسائل امنیتی با استفاده از مانورهای آموزشی پیش از فصل رقابت‌های ورزشی
تائید	۸/۰۰۵	۰/۷۰۰	تشکیل گروه امنیت الکترونیک به منظور کنترل آنلاین جریان روی سکوها
تائید	۷/۱۲۷	۰/۵۷۸	برآورد نیروی کافی و مجهز در روز مسابقه
تائید	۷/۱۸۸	۰/۵۸۰	کنترل ترافیک مسیرهای منتهی به استادیوم و جلوگیری از تجمعات
تائید	۹/۲۴۵	۰/۷۷۷	مدیریت بحران نیروی انتظامی به هنگام درگیری میان تماشاگران و بازیکنان
تائید	۷/۸۷۱	۰/۶۵۳	توجه به کیفیت خدمات روز مسابقه و عدم تبعیض بین تماشاگران دو گروه به منظور اعتراضات احتمالی
تائید	۱/۰۰	۰/۱۶۳	اتخاذ تدابیر و راهکارهای پیشگیرانه از مسئله تروریسم
بعد آموزشی			
تائید	۴/۸۷۷	۰/۷۳۴	آموزش و تمرین نیروهای زبده برای مقابله با خشونت تماشاگران
تائید	۵/۵۳۸	۰/۶۷۹	تشکیل زیرساخت‌های لازم آموزش مأموران انتظامی ورزشگاه‌ها
تائید	۱/۰۰۰	۰/۵۴۵	آموزش نیروهای زبده برای شناسایی خطرات و تهدیدات روز مسابقه
بعد شناخت خشونت و رفتارهای نابهنجار			
عدم تائید	۲/۸۳۰	۰/۲۸۱	خشونت فیزیکی و کلامی طرفداران
تائید	۳/۴۵۳	۰/۵۲۳	حمل مواد محترقه و سلاح‌های سرد
تائید	۳/۲۱۲	۰/۳۳۶	شناخت رفتارهای نامناسب ورزشکاران
تائید	۱/۰۰	۰/۶۷۷	شناخت رفتارهای غیراصولی مربیان و کادر فنی تیم‌ها

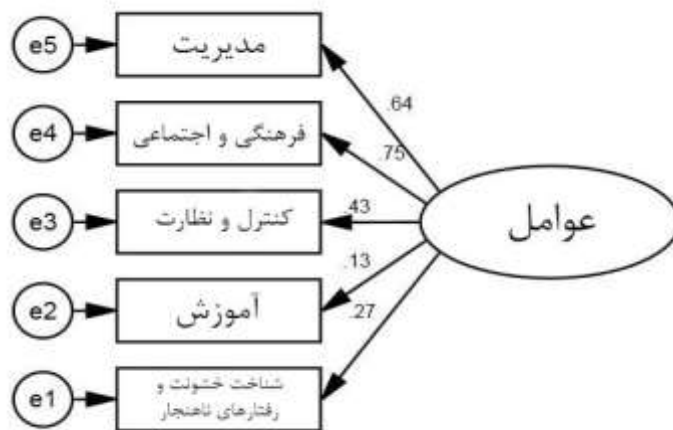
شکل ۱- تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول

همان‌طور که در شکل (۱) و جدول (۴) مشاهده می‌شود، تحلیل عاملی ابعاد و زیرمولفه‌های بررسی عوامل مؤثر بر بهبود عملکرد نیروی انتظامی در کنترل خشونت و حفظ امنیت تماشاگران رقابت‌های لیگ برتر فوتبال ایران، آورده شده است و با توجه به بارهای عاملی و عدد معناداری T، سؤال ۸ مربوط به بعد مدیریتی با بار عاملی ۰/۲۷، سؤال ۱۱ مربوط به بعد نظارت و کنترل با بار عاملی ۰/۱۶ و سؤال ۱ در بعد شناخت خشونت و رفتارهای ناهنجار با بار عاملی ۰/۲۸ به دلیل داشتن بار عاملی کمتر از ۰/۳ و نداشتن T قابل قبول در سطح $P \leq 0.05$ ، از بین عوامل حذف شد. با توجه به اطلاعات جدول (۵)، شاخص‌های مدل، برازش مناسبی را نشان می‌دهند. شاخص برازش هنجار شده، ۰/۹۵؛ شاخص نیکویی برازش، ۰/۹۲۲؛ شاخص نیکویی برازش، ۰/۹۴۶؛ ریشه میانگین مربعات خطای برآورد، ۰/۰۷۶ و شاخص کای اسکور بهنجار شده به درجه آزادی، ۲/۴۶، همگی نشان‌دهنده برازش مطلوب و تأیید مدل پژوهش است.

جدول ۵- شاخص‌های برازش مدل تحلیل عاملی مرتبه اول

شاخص‌های برازش	GFI	AGFI	NFI	IFI	df/CMIN	CFI	RMSEA
گروه‌ها	۰/۹۲۲	۰/۹۴۶	۰/۹۵	۰/۹۳۱	۲/۴۶	۰/۹۲۱	۰/۰۷۶

در این بخش مدل تحلیل عاملی مرتبه دوم و شاخص‌های برازش این مرحله ابعاد بررسی عوامل مؤثر بر بهبود عملکرد نیروی انتظامی در کنترل خشونت و حفظ امنیت تماشاگران رقابت‌های لیگ برتر فوتبال ایران ارائه شده است.

شکل ۲- تحلیل عاملی تأییدی مرتبه‌ی دوم

همان گونه که در تحلیل عاملی مرتبه دوم شکل (۲) ملاحظه می‌شود در بین ابعاد به ترتیب، بعد فرهنگی و اجتماعی با بار عاملی ۰/۷۵، بعد مدیریت با بار عاملی ۰/۶۴، بعد کنترل و نظارت با بار عاملی ۰/۴۳، بعد شناخت خشونت و رفتارهای ناهنجار با بار عاملی ۰/۲۷ و بخش آموزشی با بار عاملی ۰/۱۳، دارای بیشترین اهمیت در عوامل مؤثر بر بهبود عملکرد نیروی انتظامی در کنترل خشونت و حفظ امنیت تماشاگران رقابت‌های لیگ برتر فوتبال ایران موفق دارند. با توجه به اطلاعات جدول (۵)، شاخص‌های مدل، برازش مناسبی را نشان می‌دهند. شاخص برازش هنجار شده ۰/۸۷۴؛ نیکویی برازش، ۰/۹۱۶؛ شاخص نیکویی برازش، ۰/۹۳؛ ریشه میانگین مربعات خطای برآورد، ۰/۰۸ و شاخص کای اسکور بهنجار شده به درجه آزادی، ۲/۳۲، همگی نشان‌دهنده برازش مطلوب و تأیید مدل پژوهش است.

جدول ۶- شاخص‌های برازش مدل تحلیل عاملی مرتبه دوم

شاخص‌های برازش	GFI	AGFI	NFI	IFI	df/CMIN	CFI	RMSEA
گوبه‌ها	۰/۹۱۶	۰/۹۳	۰/۸۷۴	۰/۹۱۵	۲/۳۲	۰/۹۰۸	۰/۰۸

بحث و نتیجه‌گیری

اقدام به برقراری امنیت یک رویداد ورزشی عمل بسیار پیچیده و ساختاریافته‌ای است که با هماهنگی چندین عامل به سرانجام می‌رسد. آموزش نیروهای امنیتی و برگزاری مانورهای نمایشی در بازه‌های زمانی مختلف، بررسی تجهیزات موجود و تعداد نیروهای در اختیار برای کنترل مدیریت رفتار تماشاگران قبل از شروع مسابقه تا اتمام رویداد برای مواجهه نشدن بازیکنان و کادر فنی با تماشاگران، بررسی ترافیک تمامی مسیرهای منتهی به ورزشگاه به منظور جلوگیری از تجمعات گروهی و کنکاش محیط برگزاری رویداد با استفاده از دوربین‌های مداربسته برخی مواردی است که در کنترل مؤثرتر هیجانات تماشاگران در روز مسابقه نقش دارند.

در برقراری امنیت یک مسابقه فوتبال افزون بر نیروی انتظامی که نقش اصلی را در کنترل جمعیت بر عهده دارد، فدراسیون و هیئت فوتبال، رسانه‌های گروهی، نیروی انسانی مجموعه ورزشی و عوامل مدیریتی باشگاه‌های ورزشی را نیز تأثیر بسیاری دارند. نتایج پژوهش با یوسف و همکاران (۲۰۲۰)، هان (۲۰۱۰)، شهابی و همکاران (۱۳۹۵)، میرسندسی و همکاران (۱۳۹۵) و مرادی و همکاران (۱۳۹۴) همسو است. دلیل همسویی برقراری امنیت هر چه بیشتر در رقابت‌های ورزشی و همکاری متقابل بین مدیریت باشگاه و نیروی انتظامی است.

باشگاه می‌تواند با تشکیل کانون هواداری تعامل بیشتری با هواداران خود داشته باشد و این کار سبب می‌شود خود هواداران نیز در روز مسابقه با نیروی انتظامی همکاری کرده و همکنش با آن‌ها پیش روی کنند. با مدنظر قرار دادن روند مثبت حمایت مردم از رویدادها، انگیزه و ادراک به تماشاچیان ورزش و تأثیری که بر سودآوری سالانه باشگاه‌ها دارند گسترش یافته است. بازخوردی که یک تماشاچی از یک رویداد ورزشی دارد ممکن است برای او احساس خشنودی و یا عدم رضایت به دنبال داشته باشد (کوریبا و استویس^۱، ۲۰۰۱: ۱۰۹). نتایج پژوهش‌های جنسن، لیمبو و چویی^۲ (۲۰۱۶) بیان داشتند در استقبال

1 Correia, Esteves

2 Jensen, Limbu, Choi

تماشاگران فوتبال و حضور در ورزشگاه برای حمایت از تیم محبوب خود، فضای آرام یا متشنج حاضرین در محل برگزاری رویداد تأثیر زیادی در انتخاب آن‌ها برای حضور فیزیکی در روز مسابقه دارد. نتایج پژوهش با فلینگری و همکاران (۲۰۱۷)، سونسون (۲۰۱۲)، هال (۲۰۱۰)، کلووس و کلمنتس (۲۰۰۳)، فرجی و همکاران (۱۳۹۸)، رضایی و همکاران (۱۳۹۸)، کلاکی و همکاران (۱۳۹۷)، مرادی سیاسر و همکاران (۱۳۹۷) و هوشیار (۱۳۹۵) همسو است. دلیل همسویی فرهنگی سازی در بین جامعه که افراد با نیروی انتظامی مشارکت و همکاری داشته باشند همچنین نیاز به آرامش و امنیت برای دیدن رقابت‌های ورزشی حق تماشاگران می‌باشد و نیروی انتظامی عملکرد مناسبی در ایجاد امنیت فراهم ساخته است.

در روز مسابقه ممکن است شاهد حمل سلاح سرد و مواد محترقه از جانب برخی افراد تماشاگر نما باشیم که به جهت ممانعت از ورود چنین افرادی استفاده از ابزارهای نوین نظارتی و کنترل ورود و خروج توصیه می‌شود. همچنین به سبب جلوگیری از خشونت فیزیکی و کلامی هواداران دو گروه کنترل ایمنی جایگاه‌ها و تشکیل گروه امنیت الکترونیک به منظور نظارت لحظه‌ای جریان روی سکوها اقدامات مفیدی می‌باشد. های تاور، برادی و باکر^۱ (۲۰۰۲) معتقدند پرسیدن و حفظ فاصله حضور تماشاگران دو تیم از یکدیگر توسط نیروی انتظامی در کنترل فضای امنیتی ورزشگاه تأثیر دارد. همه‌ساله بازرسی‌های مشروع توسط نماینده قانونی سازمان لیگ به جهت نظارت و بازبینی استانداردهای امنیتی در بازه‌های زمانی مختلف ضروری است و در صورت لزوم نوسازی و تجهیز ورزشگاه به امکانات به روز شده انجام شود. فدراسیون جهانی فوتبال در پایان هر فصل از رقابت‌های ورزشی چارچوب و معیار مشخصی شامل کنترل ورود و خروج، بازرسی و مدیریت رفتار تماشاگران برای امنیت ورزشگاه مدنظر دارد که باید فدراسیون و سازمان‌های برگزاری رقابت‌های ورزشی در رعایت کردن این مقررات توسط باشگاه‌ها نظارت کرده و از ادامه حضور باشگاه‌های خاطی جلوگیری به عمل آورند. نتایج پژوهش با جلینا و تاسیک (۲۰۱۸)، کیساک (۲۰۰۹)، کلاکی (۱۳۹۷)، آقای و ملانوروزی (۱۳۹۷)، محمدی مقدم و همکاران (۱۳۹۵)، نادرپور و همکاران (۱۳۹۴) و دوستدار (۱۳۹۱) همسو می‌باشد دلیل همسویی نظارت دقیق و مستمر نیروی انتظامی و جلوگیری از خشونت‌های ناشی از رقابت‌های ورزشی می‌باشد.

به عنوان نتیجه‌گیری کلی می‌توان بیان کرد؛ برای کنترل خشونت و برقراری امنیت در رقابت‌های لیگ برتر فوتبال بهتر است مسئولین نیروی انتظامی و مدیران باشگاه‌ها برای کاهش پرخاشگری راهکارهایی را تدوین کنند. فراهم کردن امکانات مجهز نیروی انتظامی برای بهبود کنترل رفتار تماشاگران، نصب دوربین‌های مدار بسته و کنترل نامحسوس اطراف ورزشگاه و نظارت بر سکوی تماشاگران، تعامل نیروی انتظامی با مدیران سایت فروش بلیت اینترنتی به منظور بررسی سوابق تماشاگران، تام‌الاکتیر بودن نیروی انتظامی در برقراری نظم رقابت‌های ورزشی و تشکیل کارگاه آموزشی برای کارکنان باشگاه بر بهبود کارکرد نیروی انتظامی برای حفاظت از تماشاگران کمک می‌کند.

پیشنهادها

- پیشنهادهای زیر جهت بهبود و ارتقای عملکرد و کنترل رفتارهای تماشاگران در رقابت‌های مختلف ورزشی ارائه می‌گردد:
- ۱- پیشنهاد می‌شود مدیران باشگاه‌ها و مسئولین نیروی انتظامی در پایان هر فصل ارزشیابی کلی در مورد امنیت رقابت‌های ورزشی به عمل آورند و با ارائه راهکارهای مناسب در فصل پیش رو از بروز مشکلات گذشته جلوگیری به عمل آورد.
  - ۲- پیشنهاد می‌شود کارکنان نیروی انتظامی قبل از برگزاری مسابقات؛ از لحاظ اعتماد به نفس، ارزش‌های فرهنگی و اجتماعی و ابتکار مورد ارزیابی قرار بگیرند.
  - ۳- پیشنهاد می‌شود با تشکیل جلسات مستمر با اعضای کانون هواداران باشگاه ارتباط متقابل بین هواداران و نیروی انتظامی برقرار گردد.
  - ۴- پیشنهاد می‌شود یکسری چارچوب‌ها و قوانین به منظور پیشبرد امنیت رقابت‌ها در محل تجمع هواداران نصب شود.

تشکر و قدرانی

پژوهشگران بر خود می‌دانند از همکاری صمیمانه اساتید دانشگاه، کارکنان نیروی انتظامی قائمشهر، تماشاگران و مدیران باشگاه‌ها در مصاحبه و تکمیل پرسشنامه یاری کردند کمال تشکر و قدرانی را دارم. همچنین از داوران محترم که با نکات ارزشمند در به پر بار شدن این پژوهش همکاری کردند تقدیر و تشکر می‌کنم.

منابع

۱. اعظم کریمایی، علی. (۱۳۸۹). رویکرد ایجابی به امنیت اجتماعی و نقش ناجا در تأمین آن. نظم و امنیت انتظامی. (۳): ۳-۱۳۱، ۸۹-۱۳۱ قابل بازیابی از:
۲. آقایی، مجید و ملانوروزی، کیوان. (۱۳۹۷). جرم شناختی تئوری ناکامی-پرخاشگری در خشونت تماشاگران فوتبال. مجله مطالعات روان شناختی ورزشی. (۲۶): ۷، ۱۶۶-۱۵۱. قابل بازیابی از:
<http://www.sid.ir/fa/jouraal/ViewPaper.aspx?id177836>
۳. آقایی، مجید؛ صفاری، علی. (۱۳۹۷). بررسی جرم‌شناسی خشونت تماشاگران فوتبال. پژوهش‌های حقوق جزا و جرم‌شناسی. (۱۱): ۶، ۶۷-۳۵. قابل بازیابی از:
<http://spsyj.ssric.ac.ir/artii le>
۴. پور، سمیرا؛ سعادت یار، فهیمه سادات؛ بیطرف، فاطمه. (۱۳۹۳). رضایت از پلیس و بررسی نقش عوامل مرتبط با آن در میان دانشجویان دانشگاه‌های شهر اصفهان. فصلنامه انتظام اجتماعی. (۶): ۳، ۸۰-۵۷. قابل بازیابی از:
<http://jcli.sdil.ac.ir/artii le>
۵. دوستدار، رضا. (۱۳۹۱). نقش و کارکرد نیروهای مسلح در تحقق امنیت ملی پایدار در چشم‌انداز ۱۴۰۴ (مطالعه موردی: نیروی انتظامی ج.ا.ایران). فصلنامه نظم و امنیت انتظامی. (۴): ۳، ۱۰۶-۸۲. قابل بازیابی از:
<http://sopra.jrl.polceir/artii le>
۶. رضایی، محمدرضا؛ سجادی، سید نصرالله؛ آهی، پرویز؛ جلالی فراهانی، مجید. (۱۳۹۸). طراحی مدل تأمین امنیت مسابقات لیگ برتر فوتبال ایران. پژوهش‌نامه نظم و امنیت انتظامی. (۱۲): ۳، ۲۴-۱. قابل بازیابی از:
<http://www.std.tr/fa/wuraal/VieiPase r.aspx?id=177819>
۷. سوری، احمد؛ مجیدی، عبدالله، خرازانی، سیدحمید. (۱۳۹۲). تدوین الگوی هوش پلیس شایسته. فصلنامه دانش انتظامی. (۱۵): ۳، ۷۰-۵۰. قابل بازیابی از:
<http://osra.jrl.polceir/artii le>
۸. شایگان، فریبا، حسنی، رضا. (۱۳۹۲). نقش نیروی انتظامی در امنیت اجتماعی از دیدگاه مقام معظم رهبری. پژوهشنامه نظم و امنیت انتظامی. (۶): ۲۴، ۱۸-۱. قابل بازیابی از:
<http://rpor.url.polii e.ir/artii le>
۹. شهابی، محمود؛ ملکی، امیر؛ ذکایی، محمدسعید؛ آخوندی، محمد. (۱۳۹۵). بررسی عوامل مدیریتی مؤثر بر نقش ناجا در مواجهه با رفتارهای خشونت‌آمیز تماشاگران در ورزش فوتبال شهر تهران. فصلنامه انتظام اجتماعی. (۸): ۳، ۱۰۸-۸۳. قابل بازیابی از:
<http://sopra.url.pobceir/artii le>
۱۰. فرجی، رسول؛ همتی نژاد، مهرعلی؛ شبانی، سپیده. (۱۳۹۸). نقش و اهمیت منابع انسانی در تأمین امنیت استادیوم‌های فوتبال. نشریه مدیریت منابع انسانی در ورزش. (۵): ۲، ۱۹۴-۱۷۹. قابل بازیابی از:
<http://shm.shahroodut.ac.cr/artcde>
۱۱. کارگر، غلامعلی؛ غفوری، فرزاد؛ محمدی مقدم، یوسف؛ مرادی سیاسر، غلامرضا. (۱۳۹۵). ارائه الگوی عوامل تأثیرگذار بر امنیت رویدادهای ورزشی ایران. فصلنامه انتظامی اجتماعی. (۴): ۱۹۰-۱۵۷. قابل بازیابی از:
<http://www.sid.ir/fa/Jouraal/ViewPaper.aspx?id=298043>
۱۲. کبیری، سعید؛ رحمتی، محمدمهدی، رضایی زاده، همایون. (۱۳۹۳). عملکرد نیروی انتظامی در مدیریت رفتار تماشاگران فوتبال (مورد مطالعه: هواداران داماش رشت و ملوان بندر انزلی). نشریه بررسی مسائل اجتماعی ایران. (۵): ۲، ۴۱۴-۳۹۱. قابل بازیابی از:
<http://ijsp.ut.ac.ir/artii le>
۱۳. کلالی، حسن. (۱۳۹۷). بررسی نقش نیروی انتظامی در تأمین ساختار امنیت. فصلنامه دانش انتظامی گلستان. (۹): ۳، ۱۴۲-۱۱۶. قابل بازیابی از:
<http://ouraaals.polceir/artii le>
۱۴. محمدی مقدم، یوسف؛ ذوالفقاری، حسین، بارانی، محمد؛ درویشی، صیاد. (۱۳۹۵). بررسی هم‌راستایی دانش و مهارت پلیس در زمینه پیشگیری از جرم. فصلنامه پژوهش‌های دانش انتظامی. (۱۸): ۲۷-۱۶. قابل بازیابی از:
<http://kpok.jl.polii e.ir/artii le>
۱۵. مرادی سیاسر، غلامرضا؛ عبدالرحمانی، رضا؛ پرویزی، غلامرضا، محمودی، محمود. (۱۳۹۷). تأثیر شیوه‌های کنترلی پلیس و تصویرسازی رسانه‌ها در کاهش گرایش تماشاگران فوتبال ایران به خشونت و اوباشگری. فصلنامه پژوهش‌های انتظام اجتماعی. (۱۰): ۴، ۲۴۲-۲۱۷. قابل بازیابی از:
<http://sopra.jrl.polcetr/arttt le>

